

De Taliban in Uruzgan

Het karakter van de vijand en een aantal heroverwegingen om hem effectiever te bestrijden

De Taliban in Uruzgan volgt een cyclus van afwisselend activiteit en inactiviteit, met name bepaald door de beschikbaarheid van geld en middelen. De vrijwillige steun van de bevolking is hierbij belangrijk, maar niet allesbepalend. Zo nodig dwingt de Taliban de steun immers hardhandig af. Zolang ISAF onvoldoende afbreuk kan doen aan de infrastructuur die de middelen van de Taliban voortbrengt, zal het moeilijk zijn de *insurgents* in hun hart te raken. Door continue aanwezigheid in de leefgemeenschappen kunnen TFU-eenheden de druk op lokale Taliban-commandanten verder verhogen, totdat deze bezwijken omdat zij geen voortzettingsvermogen meer hebben. Daarmee wordt het ook beter mogelijk instituties van de Afghaanse regering verder uit te bouwen.

R.E.H. Coenen – Kapitein der infanterie*

De ISAF-missie in Uruzgan is het derde jaar ingegaan. De resultaten, net zozeer als de interpretaties ervan, lopen uiteen. Hoewel er op meerdere vlakken stevast vooruitgang wordt geboekt, is het duidelijk dat de Taliban in Uruzgan als *insurgency* nog actief en zeer complex is. In dit artikel wil ik proberen kort het karakter van de *insurgency* in Uruzgan te schetsen en een mogelijke methode aan te reiken om de karakterzwaktes van de Taliban bloot te leggen en uit te buiten. Mijn bijdrage heb ik vooral geschreven voor collega's die reeds een uitzending in Uruzgan achter de rug hebben of nog op missie moeten gaan. Het artikel richt zich met nadruk op de *insurgency* en is niet bedoeld als kritiek op het eigen optreden.

In volgorde beschrijf ik ten eerste beknopt de Taliban-organisatie in de gebieden die de *insurgents* vrijwel volledig beheersen. Ten tweede

komt de Taliban aan de orde in die gebieden waar de organisatie uitbreiding zoekt. Vervolgens wil ik een haalbare oplossing aandragen hoe de TFU de Taliban in die laatste gebieden nog doeltreffender kan bestrijden. Ik sluit af met een blik in de nabije toekomst en wat de Task Force Uruzgan daarin mogelijk te wachten staat.

Operationele cyclus van de Taliban

Om te beginnen zal ik de kern van het probleem beschrijven waarmee de TFU zich geconfronteerd ziet. Mijn uitgangspunt is dat de Taliban een eigen vrije wil heeft, maar in de praktijk logischerwijze ook gebonden is aan een aantal beperkingen. In Uruzgan worden deze beperkingen in het bijzonder bepaald door het terrein, de sociale structuren (*human terrain*) en de beschikbaarheid van geld en middelen (*resources*).¹ Dit zijn factoren die de vrije wil van de *insurgents* vergaand aan banden leggen. Het dunbevolkte terrein drijft de Taliban er immers toe om in de provincie als een *rural insurgency* zijn campagne te voeren: vanuit

* De auteur is – in verschillende functies en op meerdere niveaus van commandovoering – vier maal uitgezonden geweest vanwege ISAF in Afghanistan. Het artikel is op persoonlijke titel geschreven en vertegenwoordigt dan ook alleen de mening van de auteur.

¹ Jeremy Weinstein, *Inside Rebellion. The Politics of Insurgent Violence* (Cambridge, Cambridge University Press, 2007) blz. 12.

eigen gecontroleerde gebieden, de *green zones*, trachten veldcommandanten van de Taliban guerrillacapaciteit te werven en in te zetten om zo het gezagsgebied te vergroten. Deze methode is niet nieuw. Integendeel, zij doet denken aan een klassieke, maoïstische guerrillastrategie.

De cyclus wordt gekenmerkt door een jaarlijks terugkerend fenomeen waarbij Taliban-strijders overgaan van asymmetrische acties met IED's en raketbeschietingen naar een soort – en voor hen te grootschalig – offensief. Superieure ISAF-eenheden stoppen dit offensief vervolgens af, waarna de Taliban weer overgaat op het eerder genoemde kleinschalige asymmetrische optreden. ISAF-eenheden volgden bij deze cyclus. Hierbij werden wel tactische successen geboekt, maar zolang ISAF de cyclus volgde bleef de onderliggende infrastructuur deels ongemoeid. Dit leidde tot herbezinning op de inzet en door de inzet van Task Force 66 worden de netwerken van de Taliban nu structureel aangegrepen. Alle operaties in de winter van 2007 en het voorjaar en de winter van 2008 waren er vervolgens op gericht de infrastructuur van de Taliban in kaart te brengen en waar mogelijk te ontwrichten. Dat ontwrichten, laat staan het vernietigen, is en blijft echter een moeizame taak. Dat heeft alles te maken met de kenmerken van de Taliban en het optreden van deze tegenstander.

Enkele kenmerken van de Taliban in Uruzgan

In de guerrillavrijhavens (*Threat Staging Areas* of *sanctuaries*) is het zeer waarschijnlijk dat de insurgency tot op vergaand niveau georganiseerd is en een min of meer centrale of hiërarchische organisatie kent die vrijwel onafgebroken functioneert.² Dit is ook aannemelijk, want losse verbanden zonder onderlinge coördinatie zullen nooit in staat zijn de bevolking in het gareel te houden, het vechtende deel van de Taliban (de guerrilla's) te controleren en tegelijkertijd ISAF-eenheden de toegang tot het gebied te ontzeggen of wanneer noodzakelijk te bevechten. Verder – en dit strookt met het opportunistische karakter van de Taliban³ – is een gestroomlijnde inrichting van de in-

FOTO AVDD, G. VAN ES

Een pantserhouwtzer van de 14e afdeling veldartillerie vuurt met zijn 155 mm kanon vanaf Kamp Holland in Uruzgan op stellingen van vijandelijke elementen in Chora

surgency essentieel om de vloed aan geld en middelen binnen te schrapen die direct vrijkomt na de jaarlijkse papaver oogst in april en mei. Een grote *cash flow* zou aan Taliban-commandanten voorbijgaan als zij geen toegesneden organisatie optuigden om als belastingambtenaren het onderste uit de kan te halen. Zij romen bijvoorbeeld de traditionele *ushr* (heffing op landbouwproducten) en de begeleiding van drugstransporten (transportmaffia) een substantieel gewin af.⁴

Opportunisme Taliban

In deze vrijhavens toont de Taliban zich zeer opportunistisch, oftewel de focus is gericht op het binnenhalen en managen van geld, wapens en munitie. Er is weinig inspanning nodig om de bevolking te controleren, gewoonweg omdat er geen alternatief bestaat en de leefgemeenschappen zich erbij neerleggen dat het gezag van de insurgent van absolute aard is. Het is dan ook zeer twijfelachtig of de bevolking in deze vrijhavens nog het zwaartepunt is voor de Taliban; veeleer bepalen beschikbare middelen

2 Abdulkader H. Sinno, *Organizations at War in Afghanistan and Beyond* (Ithaca, Cornell University Press, 2008) blz. 21.

3 Jeremy Weinstein, *Inside Rebellion*, blz. 27.

4 Robert D. Crews en Amin Tarzi, *The Taliban and the Crisis of Afghanistan* (Cambridge, MA., Harvard University Press, 2008) blz. 59-90.

het campagnetempo van de insurgency. Hoe dan ook, een Taliban-hiërarchie is onontbeerlijk om de vrijhavens te behouden en deze uit te breiden. Realistisch bekeken is het moeilijk om de Taliban in de vrijhavens blijvende en systematische schade te berokkenen.

TFU-operaties zullen daar ten hoogste een verstorend karakter hebben en gericht zijn op het uitschakelen van *Command & Control* van de Taliban. De operaties zullen echter niet het noodzakelijke voortzettingsvermogen hebben om de bevolking definitief te onttrekken aan de wurggreep van plaatselijke Taliban-leiders. Ambities om de bevolking los te weken zijn daarom onrealistisch en dienen – mochten zij al bestaan – losgelaten te worden.

Optreden Taliban in nabij gelegen guerrillaoperatiegebieden

In contrast met de vrijhavens waarin de Taliban zich nagenoeg ongenaakbaar waant, zijn het hun operatiegebieden dicht bij de regeringscentra en de TFU-bases in Deh Rawod (Helmand-Westoever) en Tarin Kowt die in theorie ook zouden welvaren bij een strakke(re) bevelstructuur. In dat geval zouden zij de gewapende strijd, dat wil zeggen de guerrilla, met meer tactisch succes kunnen voeren. Ik zeg uitdrukkelijk in theorie, want nu volgt de kern van mijn betoog: zouden Taliban-leiders er in de praktijk, op een continue basis, daadwerkelijk een (semi-)conventioneel gelede top op nahouden, dan zou het voor de TFU aanmerkelijk eenvoudiger zijn om met accurate en gerichte acties de insurgent-organisatie in gebieden zoals Deh Rashaan te ‘onthoofden’.

Op die manier zou een gewenst domino-effect kiemen waarbij een guerrillacommandant de verblijfplaatsen van zijn collega’s prijsgeeft (vergelijk het Franse contra-guerrilla optreden). Nog waarschijnlijker is dat het uitschakelen van een enkele guerrilla-leider mogelijk onzekerheid en interne verdeeldheid bij meerdere onderhorige leiders teweeg zou kunnen brengen, zodat deze actiever moeten worden om hun

gezag te behouden of te claimen. Deze geldingsdrang zou zelfs tot lichtzinnigheid kunnen leiden wanneer deze handlangers zich als krachtige guerrillaleiders onder de bevolking willen manifesteren omdat zij de infrastructuur, opgebouwd door hun ontvallen leider, hard nodig hebben om voort te bestaan. Dit verschijnsel zou, na gedegen inlichtingenvoorbereidingen, gerichte counterguerrillaoperaties van de TFU tactisch rechtvaardigen. Dergelijke operaties vinden ook plaats. Task Force 66 is daar continu mee bezig. Waarom is het blijft het dan lastig om daarbij succesvol te zijn?

Meest geduchte tegenstander TFU: de lokale Taliban-commandanten

In de operatiegebieden voegt de insurgent-organisatie zich naadloos naar de sociale structuren en de modus operandi van de *counterinsurgent*. Het resultaat van die assimilatie is eigenlijk het grootste deel van het jaar (ongeveer acht tot negen maanden) in werking: een Taliban-organisatie gekenmerkt door een decentrale ordening.⁵ Door die ordening kunnen leiders een onopvallend profiel aannemen, terwijl zij toch, als prominente privépersonen binnen hun gemeenschap, strikte controle op hun directe omgeving uitoefenen. In de praktijk zal een willekeurige Taliban-commandant dus terugvallen op de bestaande en beproefde banden van familie en stamverwantschap. Het zijn juist deze banden die de *minds* van de bevolking ketenen aan deze lokale leiders, in tegenstelling tot de controle van een strak geleide, maar door *high profile* optreden risicovolle insurgent-organisatie. In historisch perspectief dient zich de vergelijking met het Nationaal Bevrijdingsfront (FLN) op het Algerijnse platteland aan. Hier opereerden de insurgents eveneens decentraal. Dat stelde het overleven van de FLN als beweging uiteindelijk veilig, ook toen het Franse leger steeds effectievere counter-guerrillaoperaties lanceerde.⁶

Afhankelijkheid, misplaatste loyaliteit, domweg schulden en aangeboren afkeer van verandering bepalen de mate van controle die lokale Taliban-commandanten houden over hun omgeving. Het zijn dan ook de lokale com-

⁵ Sinno, *Organizations at War in Afghanistan and Beyond*, blz. 21.

⁶ Alf Andrew Heggoy, *Insurgency and Counterinsurgency in Algeria* (Londen, Indiana University Press, 1972) blz. 188.

mandanten die de meest formidabele vijanden zijn van de TFU en niet de verre hogere leiders in Quetta of hun gezanten die vaak – abusievelijk – vergaande bevoegdheden krijgen toegedicht. In dit perspectief verschilt de Taliban-organisatie weinig met de hoofdkwartieren van de Mujahedeen-partij in Peshawar en hun haperende controle over gelieerde veldcommandanten in de jaren tachtig van de vorige eeuw.⁷ Kortom, voor de counterinsurgent vormen lokale Taliban-commandanten de grootste horde omdat zij niet alleen lokaal opereren, maar tevens lokale belangen hebben. Zij zullen die belangen verbeteren verdedigen omdat verlies ervan tot hun persoonlijke ondergang leidt.

Kort voor het binnenhalen van de jaarlijkse papaverooft ondergaat deze decentrale Taliban-structuur een metamorfose naar een meer hiërarchische organisatie. Zo kan de

doel is TFU-gevechtseenheden uit de green zone te houden. Op dat moment namelijk reorganiseert het lokale Taliban-kader zich en is, als een romporganisatie zonder voldoende manschappen, tijdelijk te zwak om het gevecht aan te gaan. In de periode direct hierna – in Uruzgan doorgaans van eind april tot en met mei – maken exponentieel toenemende guerrilla-activiteiten de Taliban als organisatie geleidelijk zichtbaarder voor de TFU. Meer personeel en meer wapens en munitie dwingen de Taliban als het ware in een stroomversnelling om in beperkte tijd en zonder de vereiste ervaring een gedoemde transformatie van plattelands-terroristen naar guerrilla's te ondergaan en in het offensief te gaan.

Lerende organisatie

In Uruzgan, maar ook in andere provincies zoals Helmand en Kandahar, bleef afgelopen lente/zomer een groot guerrillaoffensief uit.

Van 2005 tot 2007 vond dit wel jaarlijks plaats. Dat betekent in mijn interpretatie dat de insurgency een lerende organisatie is en er in de toekomst van afziet om verliezen te lijden in hopeloze guerrilla-acties. De Taliban zal eerder mankracht en middelen ontplooiën in uitgebreidere en intensievere asymmetrische acties die voornamelijk de *Afghan National Security Forces* (ANSF) in het vizier hebben. Ongeacht guerrillaoffensief of

terreurecampagne, vraagt dit in deze maanden om een tactische respons van de TFU. De TFU heeft er in 2007 voor gekozen om de cyclus niet langer als een soort gegeven te beschouwen en daarop de acties af te stemmen. Begin dit jaar vond een grotere actie plaats in de Baluchi-

FOTO AVDD, G. VANES

Leden van de Afghan National Army tijdens een actie in de green zone

Taliban drugswinsten zekerstellen en in de direct daaropvolgende weken het aanbod aan (kortstondig) werkloze weerbare mannen rekruteren om ze tijdens offensieve acties in te zetten. Naar mijn overtuiging is de sterk verhoogde IED-activiteit van de Taliban in die maanden dan ook pas secundair gericht op het uitschakelen van TFU-militairen. Het primaire

7 Sinno, *Organizations at War in Afghanistan and Beyond*, blz. 173.

vallei. Deze was bewust gepland in een periode waarin de Taliban zich in eerdere jaren veilig waande.

Nu wil ik kort refereren aan conventioneel tactisch optreden, waarin voorgeschreven staat dat het niet wijs is om het eigen zwaartepunt af te zetten tegen het vijandelijk zwaartepunt. Ik ben ervan overtuigd dat er in de eerder genoemde periode substantiële vooruitgang te boeken is, omdat de Taliban het proces dat in het voorjaar begon in het najaar weer in omgekeerde volgorde doorloopt en in rassen schreden decentraliseert.⁸ Vanaf globaal september zal het geaccumuleerde reservoir aan geld en middelen gaandeweg uitgeput raken en daardoor zal het aantal beschikbare strijders

De TFU beschouwt de cyclus van de Taliban niet langer als een gegeven

afnemen. Veldcommandanten van de Taliban begrijpen dit volledig en anticiperen hierop. Het heeft immers een cyclisch karakter en de insurgency zal daarom weer als een decentrale organisatie verder functioneren, zonder ook maar één concessie te hoeven doen aan zijn controle over de bevolking.

Hoe kan de TFU de Taliban blijvend ontwrichten?

Dit decentralisatieproces, in principe ingeluid door schaarser wordende middelen en personeel, moet de TFU zien uit te buiten. De Taliban moet niet alleen uit eigen beweging decentraliseren. Nee, sterker nog, de insurgent-organisatie moet gedwongen worden te versplinteren. Het cruciale onderscheid tussen decentralisatie en versplintering is het wegslaan en weghouden van het Taliban-gezag over zijn eigen infrastructuur dat figuurlijk onder het maaiveld existeert in de Pashtun- en met name de Ghilzai-leefgemeenschappen. Deze infrastructuur reikt van simpelweg kleinere *caches* (materiële logistiek)

FOTO AVDD, D. DE VAAI

tot een netwerk van Taliban-informanten (personele logistiek) en is in de herfst- en wintermaanden kwetsbaarder. In die periode kan er qua soldij en voeding geen parate guerrilla-organisatie in het veld worden gehouden die de infrastructuur afschermt, zoals dit in het late voorjaar en de zomer wel het geval is.⁹ TFU-gevechtseenheden zouden vanaf medio september door aaneengeschakelde presentie in afgebakende gebieden aanwezig moeten zijn om de individuele lokale Taliban-vertegenwoordigers te dwingen het gebied fysiek te verlaten.

Dit is absoluut haalbaar, want onder Taliban-kopstukken bestaat de tendens al om uit voorzorg of na een stimulans van de TFU (bijvoorbeeld *cordon and search*-operaties) tijdelijk het veld te ruimen. Een verkozen verblijf in de green zone leidt immers niet alleen tot persoonlijk gevaar (detentie of sneuvelen), maar ook tot het prijsgeven van het door henzelf zorgvuldig opgebouwde netwerk van vertrouwen en (persoonlijke) materiële reserves. Taliban-kopstukken zullen dus geneigd zijn om

⁸ Sinno, *Organizations at War in Afghanistan and Beyond*, blz. 23-98.

⁹ Zie ook: David Galula, *Counterinsurgency Warfare. Theory and Practice* (Londen, Pall Mall, 1964) blz. 107.

Waarnemer tijdens operatie Tura Ghar
in de Baluchi-vallei, 2009

regering te helpen reconstrueren.¹⁰ Zowel battlegroup als PRT treden op in nauwe samenwerking met respectievelijk ANA en ANP (*Afghan National Police*) omdat deze eenheden een beter onderscheidend vermogen hebben en Taliban-onderduikers eerder detecteren.¹¹ Nu wordt nog te vaak overgegaan op reconstructie en ontwikkeling zonder dat de ondergrondse van de Taliban geruimd is.

Ik zal in dit artikel niet verder ingaan op het PRT-concept, maar aangezien PRT-militairen hun belangrijke werk voornamelijk verrichten in de dorpen, is het misschien passender om te spreken van *Village Reconstruction Teams* (VRT). Provinciale instituties doen veel minder ter zake in het ondermijnen van lokaal Taliban-gezag dan vaak gesuggereerd wordt. Als succes voor de TFU in Uruzgan begint te stromen, dan is het eerder van beneden naar boven dan omgekeerd. De taskforce volgt dan impliciet dezelfde weg die de Taliban in december 1994 nam toen de insurgency begon te werven onder verongelijken in de dorpen (met name binnen de Ghilzai-confederatie).¹² Het doel van de Taliban was het provinciaal gezag zo buitenspel te zetten. Het strikken van een vijftal ogenschijnlijk onbelangrijke ouderen is eenvoudiger dan het overtuigen en rekruteren van een regionale autoriteit. Maar die vijf grijsaards zullen, onbewust en onbedoeld, twijfel en onrust gaan zaaien bij de lokale Taliban-commandant die 's nachts de slaap niet kan vatten omdat hij piekert over machtserosie.

voorzichtigheidshalve 'los te laten' en tijdelijk het vrijwillige asiel in Pakistan of een nabije vrijhaven te verkiezen. Zij zullen er blind op varen dat de in de regel kortstondige aanwezigheid van TFU-patrouilles ontoereikend is om de infrastructuur waarop hun gezag is gebouwd te detecteren, laat staan te vernietigen. Maar dat blindvaren kan niet meer. Inmiddels staat midden in de Baluchi-vallei een patrouillebasis met personeel van de Task Force en het Afghan National Army (ANA).

Rol PRT

Als het dan de *battlegroup* is die deze vlucht afdwingt en zich er vervolgens op toelegt om de materiële infrastructuur (caches en *safehouses*) op te doeken, dan zijn bij het blootleggen van de personele infrastructuur de *mission teams* van het *Provincial Reconstruction Team* (PRT) onontbeerlijk. Met andere woorden: in mijn visie zou het PRT eerst de Taliban-organisatie in de dorpen door stelselmatige recherche en verbeteren veldwerk moeten vernietigen alvorens de plaatselijke organisatie van de Afghaanse

10 John J. McCuen, *The Art of Counter-Revolutionary War. The Strategy of Counter-Insurgency* (St. Petersburg, Hailer Publishing, 2005) blz. 85.

11 Deze samenwerking wordt, denk ik, steeds minder vanzelfsprekend en moeizamer naarmate beide organisaties zelfbewuster gaan worden in de toekomst. Een apart onderwerp dat nadere studie vereist.

12 Robert D. Crews en Amin Tarzi, *The Taliban and the Crisis of Afghanistan*, blz. 90; Antonio Giustozzi, *Koran, Kalashnikov and Laptop. The Neo-Taliban Insurgency in Afghanistan* (New York, Columbia University Press, 2008) blz. 33; Neamatollah Nojumi, *The Rise of the Taliban in Afghanistan* (New York, Palgrave MacMillan, 2002) blz. 117.

FOTO AVDD, G. VAN ES

Patrouille aan de zuidoever van de rivier Dorafshan in de Chora-vallei. Doel is om vast te stellen of lokale bewoners, massaal gevlucht voor het oorlogsgeweld, zijn teruggekeerd naar hun huizen

Een blik naar voren

Welke consequenties staan de TFU te wachten als de taskforce er niet in slaagt de Taliban in de operatiegebieden te ontwrichten? Het zou voor de hand liggen te veronderstellen dat in een doemscenario die gebieden waarin de Taliban naar machtsuitbreiding streeft langzamerhand zouden afglijden naar vrijhavens waarin de insurgency de scepter zwaait. Dit is echter minder aannemelijk. Het zou namelijk impliceren dat Taliban-commandanten ongestraft en met een onbelemmerde vrije wil hun eigen planning zouden kunnen volgen, terwijl de Taliban-leiding in de praktijk keer op keer (partieel) teruggezet wordt in haar voortgang door counterguerrillaoperaties van TFU/ISAF. Ik durf te stellen dat er hoogstwaarschijnlijk geen significante veranderingen waarneembaar zullen zijn in de gebieden waar de Taliban opereert, in ieder geval niet aan de oppervlakte.

Aannemelijk scenario

Het volgend aannemelijk scenario zal zich echter ontfouwen. De insurgency zal de cyclus van centraliseren en decentraliseren, van groeien naar krimpen, gewoonweg blijven volgen, maar zal de absolute controle over de bevolking steeds expliciet willen bestendigen in die periodes waarin de militaire (guerrilla)capaciteit gering is. Het verliezen van iedere vorm

van controle op de bevolking (versplintering) is te duur, want een 'vrije' bevolking zou theoretisch in de verleiding kunnen komen om haar loyaliteit te verleggen naar de Afghaanse regering. Als deze trend zou doorzetten, dan is er voor de Taliban geen basis meer om de guerrillacampagne van april tot september te starten en te ondersteunen. Kortom, geen caches meer om leeg te halen omdat ze zijn verraden door sympathisanten van de regering (of TFU) en geen safehouses meer voor regionale guerrilla's omdat de bewoners geen voordelen meer zien in het verlenen van onderdak. Deze angst van Taliban-leiders werd direct na afloop van de TFU-operaties *Spin Ghar* en *Pathan Ghar* het meest zichtbaar. Leiders keerden onverwijld terug om poolshoogte te nemen van de schade die hun infrastructuur had opgelopen en van het verlies in aanzien onder de bevolking die hun vlucht had veroorzaakt. De allergrootste dreiging voor de Nederlandse missie gaat schuil in de machinaties van lokale Taliban-leiders om de aloude banden van verbondenheid tussen bevolking en individuele kopstukken aan te halen en zodanig vorm te geven dat het voor twijfelaars en sympathisanten ondoenlijk wordt om ieder willekeurig alternatief ook maar te overpeinzen. Een middel bij uitstek om dit te bewerkstelligen is bijvoorbeeld de voorschotten op opiumopbrengsten (*salaam*), die drugsbankiers en -bemiddelaars

in november en december verstrekken aan de boeren, over te sluiten naar Taliban-bazen.¹³ Als de bevolking zo nog meer druk voelt van de Taliban, dan valt in feite het doek voor de hearts and minds-campagne van de TFU: ook al lopen de harten van de bevolking over van liefde voor Nederlandse betrokkenheid en rechtvaardigheid, hun ratio wordt gestuurd door geld en geweld van de Taliban.

Mankracht

Met het oog op het voorafgaande is het wellicht opportuun te overwegen of er nu al, zij het ook incidenteel, sprake is van een gerichte anti-hearts and minds-campagne van de Taliban. Zo'n campagne zou er op gericht zijn de essentie van het denken van de counterinsurgent, namelijk het losweken van de bevolking van de insurgent, onderuit te halen. Deze vraag is thans niet te beantwoorden. Om het antwoord niet lijdzaam af te hoeven wachten is er uiteindelijk geen andere reële oplossing dan de inktvlekstrategie: het verdrijven van de Taliban uit een gebied, het opdoeken van de infrastructuur, het mobiliseren van de bevolking en het wapenen van die mensen tegen een onvermijdelijke terugkeer van lokale Taliban-kopstukken. Uitzonderd het eerste aspect gebeurt dit in mijn beleving vooralsnog te weinig, omdat de grote hoeveelheid mankracht die daarmee gemoeid is niet ter beschikking staat. Lichte infanterie moet ononderbroken blijven patrouilleren, liefst in kleinere eenheden van acht tot tien man, inclusief de PRT-militair die veldwerk verricht.

Zichtbare veiligheid

Het staat buiten kijf dat de missie successen kent. Maar volgens mij is een deel daarvan gerealiseerd zonder de Taliban-infrastructuur afdoende te beschadigen of te vernietigen. In andere gevallen zijn de successen behaald in gebied gedomineerd door de Afghaanse regering (dat wil zeggen verdichting van de inktvlek, wat een verdedigbare keuze is, maar riskant als de opponent hetzelfde sneller bewerkstelligt met minder inspanning in een groter gebied daarbuiten). Uiteindelijk gaat het erom blijvend afbreuk te doen aan de band tussen Taliban en bevolking. Daarin spelen

FOTO AVDD, G. VAN ES

Patrouille bij Niazi, na een melding dat zich in de buurt een zestigtal Taliban-strijders ophoudt

diverse partijen een rol: de bevolking, ISAF, ANA en ANP en ook de Taliban zelf. De bevolking zelf zou een belangrijker aandeel kunnen hebben, maar zij is en blijft kwetsbaar zolang de Taliban door het benutten van sociale structuren en door geld of geweld invloed kan uitoefenen. Daar ligt ook voor ISAF een taak. Door presentie en acties moet zichtbaar zijn en blijven dat het om de veiligheid van de bevolking gaat. Uiteindelijk zullen de Afghanen echter zelf voor hun veiligheid zorg moeten dragen. Er is al veel geïnvesteerd in ANP en ANA. Deze investering blijft nodig om tot zichtbare veiligheid te komen. De Taliban zal proberen de band in stand te houden. Maar de Taliban is, zoals eerder beschreven, zeker niet onkwetsbaar.

Om een solide eindresultaat te behalen voor de bevolking van Uruzgan – op welke termijn dan ook – zijn *Diplomacy*, *Development* en *Defence* onontbeerlijk. Maar als het beoogde 3D-concept niet voorafgegaan wordt door *Disruption*, *Destruction* en *Demoralisation* van de insurgent-infrastructuur in de Taliban-operatiegebieden, komt ISAF amper verder. Simpelweg omdat de minds van de bevolking hun hearts niet zullen volgen. ■

13 Crews en Tarzi, *The Taliban and the Crisis of Afghanistan*, blz. 274.